I. évfolyam. 12. szám. Muraszombat, 1885. márczius 22.

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

MAGYAR ÉS VEND NYELVŰ VEGYES TARTALMU HETILAP.

— MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP. —

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Előfizetési ár:
Egész évre 3 frt. Félévre 1 frt. 50 kr. Negyedévre 75 kr.
Egyes szám ára 10 kr. — Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz intézendők.

Hirdetési díj: 1 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 10 kr többszöri hirdetésnél soronkint 6 kr. Bélyegdij 30 kr.
Nyilt-tér petitsora 25 kr.

Az ismétlő oktatás fontosságáról.

A népnevelés fontosságáról Salzmann hires német paedagogus többek között így nyilatkozik: „Ki mocsárokat csapoltat le, országutakat épittet, sok ezreknek alkalmat nyújt szükségletének fedezésére, kerteket ültet, kórházakat alapit: az az emberiség javát czélozza; azonban nem oly követlenül, nem oly hathatósan mint a népnevelés. Ez az emberek állapotán javit, ez az embert magát nemesiti, és igy az ember képesitve lesz azon a helyen, melyre a gondviselés helyezé, embertársai nagy számának állapotát kellemesebbé és kényelmesebbé tenni.“

A fentebbi szavak igazságában kételkedni alig lehet, mert tény, hogy azon ország, hol a népnevelés virágzik, hol ennek sikeres megoldásához a kivánt eszközök (melyek alatt nem csak a jól és czélszerüen felszerelt iskolák, a korszerüen képzett jeles tanerők, hanem maguk a szülék és községek anyagi és erkölcsi támogatása is értendők) megvannak: ott az állam erkölcsi és anyagi gyarapodása sem maradhat el.

A népnevelés fölada'a az államnak jól nevelt, erkölcsös s hasznavehető polgárokat neveini. Ez oly czél, melyet minden józanvaló tanférfiu elérni törekszik. Sajnos azonban, hogy eme magasztos czél, tanférfiaink legjobb akarata és minden törekvése daczára sem érhető el; s ezért a mai kor sokoldalu káros kinöveseit, az erkölcs hanyatlását, a társadalmi felszegségeket, a nyegleseget sokan elég könnyelmüen a népneveles helytelen vezetésének és alkalmazásának rójják föl.

Azonban, ha egyrészt igaz, hogy emlitettem felszegségek társadalmunkat nem kis mérvben mételyezik, és ha másrészt eme kórállapot kútforrását keressük, találni fogjuk, hogy eme bajnak okát részint a ferde neveles, részint pedig a rendszeres nevelés hézagossága képezi.

Ne feledjük, hogy a nevelés a szülői házban veszi kezdetét és igy nem legkisebb részben ennek hatás tól függ a jövendő polgár sorsa. — Népiskolai törvényünk megszabja, hogy minden gyermek 6—12 éves koráig a mindennapi, 12—15 éviig pedig az ismétlő iskolába tartozik járni.

Azonban mit tapasztalunk? A szegény földmives, iparos és kereskedő gyermeke úgy ahogy elvégzi a hat osztályt, ezután pedig mindenre, csak oskolára nem gondol. Már pedig az iskola az életnek neveljen; tudjuk pedig tapasztalatból, hogy mit sem felejt a gyermek oly gyorsan és könnyen, mint a rövid hat év alatt szerzett tanulmányokat, de ennél is gyorsabban az ott nyert erkölcsi oktatásokat.

Nem is csoda! Kikerülve az oskolából, — a szülék, környezet

Od ponávlanya vesenyá potrebsine.

Od lûdsztva odhranüvanya potrebesine Salzmann, imeniten nemski paedagogus — med vecsim, etak právi: „Ki mocsvarszke grünte doli zcedi, országske (velke) ceszte dá rediti, doszta jezero lûdém dá prîliko nyihove potrebesine vtisati, ogrâde szadi, spitâle nasztávla: tiszti lûdém dobro szprávla; ali denok nej tak rávno i tak popunoma kak „lûdsztva odhranüvanye.“ Ov cslovecsi sztâlis pohougsa, — eto pa csloveka szamoga plemenitoga vesiní, i etak cslovek mogoucsen bode na onom meszti, na stero ga je Sztvoritel posztavo, szvojim vnougim blizsnyim sztâlis za prijeten i precimben vesiniti.“

Vu tej recsáj isztini dvojiti je komaj mogoucse, ár je gvüsno, ka on ország, gde lûdih odhranüvanye cveté, gde na toga hasznovitoga doprnásanya potrebne skéri (pod sterimi nej szamo dobro i prîlicsno obskérjene solé, pouleg zdasnye doube vucseni i jáko dobri skolnicje (vucsitelje), nego i sztarisov tak tüdi obcsinszka aldüvanya ino jákosztna pomáganya sze razmijo,) jeszo: tam országcsko jákosztno i zemenszko bogátsztvo tüdi vö osztáti.

Lûdi odhránenyá gordányc je, domovini dobro odhranüvane jákosztne i hasznovite pörgare odhrániti. — Tou je taksi cîl, steroga sze vszáki dober vucsitel doszégnoti pásesi. Zsalosztno je pa, ka té plemeniti cîl — je pouleg nasih vucsitelov náj bougsega nakanenya i trüda nej mogoucse doszégnoti. Záto za nase doubi (vrejmena) doszta hûdobij, jákoszti pomenkávanya, nezreloszti, trdokornoszti volo — doszta neszpametnih lûdi solo z-nerédnim vesenyom i z-szlabim odhranüvanyem potvárja. — Ali, cse je z-tálom isztina, ka té imenüváne lagojine nej v-máloj meri skoudijo cslovecsomi drüzstvi, i cse z-drüge sztráni toga betézsnoga sztálisa vretino iscsemo, te nájdemo, ka je té falinge zrok neredno odhranüvanye, tou je z-polovine odhranyenyé.

Nepozábno, ka sze odhranyüvanye vu sztarisov hizsi zácsa, i tak preci od onoga vgájanya viszt toga bodouesega pörgara sztális.

Nasih národnih soul törvény zapovedáva, ka naj vszáko dejte od 6—12 letne doubi vu vszákdenésnyo-, od 12—15 leta pa vu ponávlanszko soulo hodí. — Ali ka szpázimo? — Szirmaskoga kmete, mestra ino trzsca dejte kak-tak szpuni szészt rázredov, szledi pa na vsze drügo, szamo na soulo ne mîszli. — Potrebno je pa, ka soula naj zsivlenyi odhranüje. Známo z-kebzüvanya, ka nikaj nepozábi dejte tak hitro i z-lejhka, liki vu kratkih szesztih lejtih szprávlene znanoszti, ali esese i od tejh hitrej tam doblena jákosztna vesenya.

I nej je csüda! Vöosztánovsi z-soule, vu szvojoj kroglini med sztrarismi i v-drüzstovi zsivé, pouleg sterih sze i nyegovo odhranüvanye ravna, stero je vu doprnásanyi nájvecskrát od prvézanya vtrgnyenoj cepiki szpodobno. Cse teda tou sesémo, — ino sto je, kí nebi steo? ka lûdi odhranyenyé naj szvojemi tezskomi gordányi po punoma zadoszta vesiní, ka lûdi odhranyenyé naj szvoj plemeniti cîl, osznováne, hasznovite jákosztne pörgare odhrániti, doszégne: tak je nemûdno potrebno, ka naj ponávlanszko vesenyé lûdih odhranyenyé vödopuni i dokoncsa. — Poszebno na taksij mesztaj kak Szobota, gde zvün rednih vesenyá dugovány esese i vogrszki jezik trbej vesiti, tû, gde je na szirmaskoga csloveka deteta vö zevcsenyé szamo národna sola odloesena, ali tá, kak szmo sze od zgora previdli, vesenyei i odhranyüvanyi szamo fundament dá: je nemûdno potrebno panávlanszko vesenyé; ár sze szamo tû denejo za sztálno lasztivnoszt deteti te szprávlene rázlocsne fele znanoszti, stere potom kak odrascseni je vu zsivlenyi z-haszkom nüca. — Dokecs pa sola ponávlanszko vesenyé nede mogla szpunyávati, tecsász szirmaskoga lûd-

TÁRCZA.

Nótárus uram és Mihály gazda beszélgetései.

Mihály. Mondja csak édes notárus ur, mit tart maga a tüzoltó-egyletről?

Notárus. Mit tartok édes baratom? Azt, hogy az egy oly nélkülözhetlen intezmény, hogy ahol nincsen még, teremtem, — s ahol van már, létezőt fentartani: mindenkinek — aki az ember nevét meg akarja érdemelni, — erkölcsi kötelessége.

A tüzoltó-egylet, becsületes férfiaknak azon egyesülete, a melyben a tagok kötelezik magukat bármely időben segitségére lenni azon embertársuknak, aki tüzvész által szerencsétlenné tétetik.

M. Bizony Isten — ha az ember jól meggondolja a dolgot, ilyenre ugyanesak szükség volna minden községben! — Emlékszem, most három esztendeje, midőn szegény Józsi öcsém pajtája kigyuladt, s onnan a tüz lakházába kapott bele, s alig egy pár óra alatt annyi esztendőn keresztül nehéz munkával összekuporgatott szegénysége — porrá égett. — Oda csődült a fél falu, de csak alig volt egy nehány, akiben feltámadt a felebaráti szeretet szava, és dolgozott. — De mit ér az a munka arra való eszköz nélkül? — A nagyobb rész azonban összedagott kezekkel nézte a pusztulást, sőt olyan is akadt, fájdalom nem csak egy — akinek csak a szeme dolgozott azért, hogy valamit alkalmas pillanatban — odább emelhessen!

N. No az ilyen embernél az utszéli farkasok is tisztességesebbek, mert azok közül is, ha egyik bajba kerül, mind segitségére van egymásnak.

M. És ki fizeti azokat a tüzoltókat, amiért dolgoznak?

N. Ki fizeti? — a tiszta üntudat. — Nincsen azoknak egyéb fizetésük, ha átfázva — elfáradva, a sokszor életveszélyivel járó munkától aggódó övéik körébe visszatérlek: mint az az édes megnyugtató gondolat, hogy szenvedő embertársuk könnyeit letörölni segitettek. — De hát nem is lehet szebb jutalom, mintha az ember olyat cselekszik, amelyért a saját lelkismerete megdicseri!

Jol esik hallanom édes barátom, hogy oly emberrel találkozom a nép

Goszpon notárusa i Miska gazda zgucsávanya.

Miska: Náj mi dönok povejo, goszp. notárus, ka miszlijo oni od ogengaszilne drüzsbe?

Notárus: Ka miszlim? Tou, ka je tou edno tákse potrejbno nasztávlanye, ka gde csese nega tam nasztaviti, — gde pa zse jeszte tam goridrzsati je vszákomi, ki sze cslovecsega iména sesé vrejden vesiniti, szvéta duzsnoszt.

Ogyengaszitelov drüzstvo je ono postenih mouzsov drüzstvo, v-sterom sze kotrige dolizavézsajo v-kákszemstécs vrejmeni na pomoues biti onim szvojim blizsnyim, ki szo neszrecsni vesinyeni po pogibelnoszti ognya.

M. Bogme — esi szi cslovik dobro premiszli, bi tákse potrejbno bilou vu vszáksoj obcsini! Esese dobro poumnim, zdaj je tri lejta gda sze mojega brata Joska gümlo vuzsgalo odtécz pa hram, i komaj vu nisteri pár vóraj je vu vecs lejtaj zsmetno vkûpszprávleno nyegovo sziromastvo na práh zgorelo. Vkûp je pribejzsalo pou vészi ali szamo li malo táksi, stere je lûbav blizsnyega nadignola na delo. Ali ka je tûdi tou delo valálo brezi prîlicsne skéri? — Te veksi táo je pa z-vnárocsa djánimi rokámi glédao opüsesanye, esese sze táksi najsco, zsaloszt nej szamo eden — ki je szamo z-ocsmi delao zato, náj nyemi mogouese bode vu prîlicsnom hipi kaj odneszti!

N. No, od taksega csloveka szo esese zgrablivi vuczké postenejsi; ár csi med tejmi steri v-nevolo pride szo vszi endrügomi na pomoues.

M. I sto plácsa gaszívcze za tou ka delajo?

N. Sto je plácsa? — nyihova dûsnavejszt. Nemajo oni drüge plácse csi premrzsnyeni, trûdni i dosztakrát z-szmrtnov nevarnosztjov vkûpprikapcsenoga dela med te szvoje za nyé sze bojécse domou prído: kak ono szladko i mirovno mislejnye, ka szo pomágali szvojemi trpécsemi blizsnyemi szküze dolibriszati. Pa tûdi nega lepsega nájema kak csi cslovik tákse csini, za stero ga pohvali nyegova dûsnavejszt.

Jáko sze mi dopadne drági prîatel vu vami gornájdti táksega csloveka, ki previdi tou, ka je ogyengaszilno drüzstvo hasznovito nasztávlanye. — Zsalosztno je tou, ka v-Szoboti, gde tou drüzstvo zse tri lejta gorsztoji, oudnadoudna vecs táksi bode, sterih oponásanye nám na pamet prinasa onoga czigána, steroga je zemelszki goszpodár záto dáo zvati, ka niksi gúcs má

Lapunk mai számához fél iv melléklet van csatolva.

és a társaság veszik pártfogás alá, és ezek is adják meg további fejlődése irányát, mely eredményében, legtöbb esetben a támaszától megfosztott csemetéhez hasonlit. — Ha tehát azt akarjuk, és ki ne akarná ezt? hogy a népnevelés nehéz feladatának tökéletesen megfeleljen, — ha ohajtjuk, hogy a népnevelés magasztos czélját, művelt ha znavehető erkölcsös polgárokat nevelni, elérje: úgy okvetlen szükséges, miszerint az ismétlő-oktatás a népoktatást kiegészitse, kibővitse.

Különösen oly helyeken mint Muraszombat, hol az iskolának a törvényszabta teendőkön kivül még a magyarositás bokros földatát is teljesiteni kell, — itt, hol a szegény ember gyermekének kiképeztetésére egyedül a népiskola áll rendelkezésére, de ez mint már a fönnebiekből kitetszik, a tanitás- és nevelésnek csak alapját vetheti meg: mulhatlanul szükséges az ismétlő oktatás. Mert csak itt tétetik maradandóvá a gyermek által szerzett különféle ismeret, melyet aztán mint felnőtt az életben haszonnal érvényesithet.

Mig tehát a népiskola az ismétlő oktatást nem teljesitheti, addig szegény népünk gyermekeinek nevelése és oktatása néptanitóink minden törekvése daczára is csak fél munka, melynek csak igen kétes eredménye lehet.

Ha a helybeli népiskola a már emlitettem és népoktatási törnyeink által előirt, és igy kötelező ismétlő iskolával kiegészittetenék, úgy ez feladatát kellő mérvben megoldhatná, és magasztos czélját: szegény népünk gyermekeit jóravaló, erkölcsös, józan gondolkodó magyar polgárokká képezni, sikerrel érhetné el.

A legjobb törvény is csak akkor használ, ha lelkiismeretesen végrehajtatik. Sajnos hogy éppen a népoktatást, népünk erkölcsi jólétét és fölvilágositását czélzó törvényünk nem talál ügybuzgó végrehajtókra. De ez mindvégig nem tarthat igy! A közönynek is van határa, és végre is azt keresztül vinni, — mi a község elöljáróságának anyagi áldozatába nem, hanem igenis némi utánjárásba kerül: nem oly nehéz.

Tudtommal a városi elöljáróság föladata az ismétlő oktatás érdekében intézkedni. Ezt pedig csakis a törvény szigorú és következetes végrehajtása által érheti el. Ha egyedül a szülők belátására és jóakaratára bizzuk e fontos ügyet, úgy már előre is lemondhatunk még annak reményéről is, hogy helyben valaha megvalósuljon az ismétlőoskolai intézmény.

Népoktatási törvényeink az ismétlő-oskola tananyagát három évfolyamra osztja be. Nem szándékom ezuttal tanitandó egyes tantárgyakat felkarolni, azonban nem lesz kárba veszett munka, azokat itt fölemliteni, melyek nagyobbrészt a földmives osztályhoz tartozó népünk gyermekére nézve megbecsülhetlen haszonnal járnak. Ilyenek a gazdasági és kertészeti gyakorlatok. A gyermek a földmivelésről, gazdasági növények termesztéséről, gazdasági állatok tenyésztéséről, szőlő-mivelésről nyer oktatást.

Ez lenne az oktatás gyakorlati része. Ha hozzá vesszük a mai korban nélkülözhetlen egyéb gyakorlati ismereteket, milyenek péld. a természetrajz és természettan, fogalmazás, történet és alkotmánytan, úgy tisztán áll előttünk, hogy mig az ismétlő oskolát végző tanuló anyagi képzése lehetőleg teljes és a helyi körülményeknek megfelelő, — addig erkölcsileg is ép oly mérvben fog gyarapodni.

Ne feledjük továbbá, hogy az ily módon 9 évre terjedt népoktatás által Muraszombat és környékén a magyarosodás is szép lendületet nyerne, mig, ha tovább is fentartjuk a hézagot, úgy ez uton is messze maradunk az elérendő sikertől.

Azért kár, sőt megbocsáthatlan hiba volna még továbbra is elodázni az oly lényeges ismétlő-oktatás kérdését; kérjük azért városunk buzgó elöljáróságát minden megengedhető törvényes eszközökkel oda hatni, hogy eme, népünk javát czélzó, égető kérdés mielőbb megoldást nyerhessen.

ROSENBERGER N.

sztva deczé odhranüvanye i vcsenyé, pouleg vszejh vucsitelszkih trüdov, li szamo polovinszko delo osztáne, stero szlab haszek prikázse.

Cse bi sze nasa szobocska sola poleg povejdanih národnoga vcsenyá törvényov i tak z-dúzsnov ponávlanszkov solov vödopunila, — tak bi ona szvojo dúzsnoszt vu zselejocsoj meri szpunila — i ka bi nasega szirmaskoga lüdsztva deco na postene, jákosztne, zreloga mislenya vogrszke pörgare odhránila i vö navcsíla, bi szvoj cíl tüdi z-haszkom doszégnola.

Nájbougsi törvény tüdi szamo te haszni, cse ga pouleg düsnevejszti szpunyávajo. Zsalosztno je, ka rávno národa vcsenyá, nasega lüdsztva jákosztnij dobrout i preszvetsenyá cílani törvényi nenájdejo szkrbne szpunyávavce. Ali vsze to poszploj nemre trpeti tak! Vüjk tüdi má konec, i na zádnye tüdi to doprneszti, — ka obcsinszke poglaváre ne kosta pejnez áldova, nego szamo namalno za tejm trüdenye: je ne tak zsmetno. — Kak znám, váraski poglavárje szo dúzsni ponávlanszko vcsenyé vréditi. To pa szamo po törvénya szigurnom i rédnom szpunyávanyi doszégnejo. Cse szamo na sztarisov previdenye i dobro volou zavüpamo té szkrben poszeo, te zse szlobodno naprej vkraj povejmo ono vüpanye, ka bi pri nasz gda vrejmena ponávlanszka sola nasztánola.

Národa vcsenyá törvény ponávlanszke sole vcsenyá dugoványa na tri letne tekáje razdelí. Nemam nakanenya zdaj za vcsenye ta edna dugoványa popisüvati, ali denök nedo skoudilo, cse tiszta tü imenüjem, stera z-véksim tálom szo na kmécsko deco gledoucs neprecejnyenoga haszka. Taksa szo vértsztva i ogradcsárszka vugibanya. Dete od grünta obdelávanya, od goszpodárszkih rasztlin pouvanya, od goszpodárszkih sztvári odhranyüvanya, od goric osznávlanya dobí vcsenyé. — To bi bio vcsenyá vugíbanya táo. Cse k-tomi vzememo vu zdajsnyoj doubi potrebne drüge vugibne znanoszti, kak na példo természetrajz, természettan, fogalmazás, zgodovina, i alkotmánytan — tak csiszto sztojí pred nami, ka je to, ponávlanya solo zvrseni vucsenik nej szamo popolna i k-sztálisi potrebno znanoszt doubo, nego je i vu jákoszti rávno v-taksoj meri prémocsen grátao.

Nepozábmo nadale, ka na taksi nácsin na 9 lejt z-szégnyenim vcsenyom bi sze tüdi vogrszcsina lepou na nasoj kroglini razsürjávala, ovacsi pa v-tom dugoványi tüdi nadale zaosztánemo od tak potrebnoga haszka.

Záto kvár, i tüdi neodpüscsena falinga bi bíla, escse nadale odlásati tak potrebno ponávlanszko vcsenyé. Proszmo záto nasega várasa szkrbne poglaváre, naj sze z-vszejmi dopůscsenimi törvényszkimi skérmi pásesijo, ka naj to, nasega lüdsztva dobrout cílano tak szilno pitanye kak náj prvle odvézanye zadobi.

ROSENBERGER N.

Od gnójidvi.

Dobro známo, ka sze zemla csi vnyój nepresztanoma povamo po vrejmeni vecs ali menye vözpova poleg tisztoga, kákse rasztlinye povamo, záto da nisterno szilje zemlo vlicsé, drüjga pá sona. Ali kajkoder povamo zemlo kelko-telko gnójiti li moremo.

Med ono rasztlinye, stera zemlo bole vlicséjo szlijsijo poprejk tiszta stera za terstvo povamo. Stera pa zemlo sonajo szo zvéksine ona, stera za koselino, za polaganye povamo.

Tákse nyive, stere szo nepretergnyeno vu povi, csi sze rédno nezdelajo ino negnojijo lihitro vu travino vdárijo, ár gde dobro szilje zse nema mocsi rászti tam travijne tém vékso mocs dobijo, na telko ka to dobro szilje szplój nanikoj szprávijo; — prouti pa vu dobro pognójenoj ino zdelanoj zemli sze szplój nacsi godij: záto da dobre szilje vu mocsnoj zemli krepko zsené ino raszté, skodlijve travijne nezadolejo sziljom vküper rászti záto zaosztánejo ino sze od mocsnoga szilja zadavijo. „Travijne prej zvértom zedne szklede zsivéjo,“ záto je potrejbno zemlo dobro zdelati — ka telko valá, kak szpolójne gnójiti — ka je zemla zgübijla tiszto nyój nazáj dati, csi scsémo nase vérsztvo vu haszek noszécsi ino czvetécsi sztóbi posztaviti.

Csi scsémo zgübleno mocs zemli nazájgverati, to po dvojoj formi lehko doprineszémo, nájmre: zelénim gnójom, stalnim gnójem ino znaprávlenim gnójom telikájse i zküplénim gnójom. Prinasz sze nájbole ino náj vecs stalnim gnójom gnoji.

Naj szi pa mij csijszti gnój moremo szpraviti, moremo vszegavecs jáko paziti naj sze skegnya ino gümla szmetij ali pa káksega szilja bozsne záji na gnój neszipávajo, ár sze vu eti náj vecs lagojine ino travijne szemena nahája, stero csi na gnój prijde, tam záto szvoje klicze nezgübij ino csi z-gnójom na nyivo vöprijde szi z-etaksim szmétlavim gnójom szkoron vecs kvára kak haszka vcsinijmo.

Telikájse záji csi szo nej szemlete ali szkühane telikájse neszmejmo márhi polagati, záto ka nyé márhe zsalodecz nemre szkühati ino csi rávno od márha vu gnój prijdejo szvoje klicze itak nezgübijo.

Nej dobra naváda je med lüdsztvom, csi szénszke pleve na gnój noszijo, té je náj bolse vjeszén keszno ali pa na protolje rano na trávnikoj raztepszti ali pa gde sze znácsinom gnój rédi tam etakse na haszek obernoti. — Eti morem telikájse naprejprineszti edno falingo, stero vnogi vért neprestima, nájmre: csi stoj grintavo detelicza polága, poszebno gda zse

közül, aki belátja, hogy a tüzoltó-egylet üdvös intézmény. — Szomoru dolog, hogy ott Muraszombatban, ahol a tüzoltó-egylet most már három éve fenáll, napról napra többen lesznek, kiknek magaviselete nagyon is eszébe juttatja az embernek azt az egyszeri czigányt, akit a földesur magához hivatott azért, hogy valami beszélni valója van vele. — A czigány sietett öcsésével együtt az uri házba. — Az ur barátságosan fogadta őket, és megszólitá: „No fiuk csak azt akartam tudni, hogy melyitek enné meg ezt a sonkát és kalács-kenyeret, a mely itt a tornáczban van?“ — az öregebb czigány sietett kiáltani: „Én, nemzetes uram“! — „Hát ezt a pár üveg bort melyitek inná meg?“ Még be sem fejezte a kérdést, már rikacsolta az öregebb czigány: „Én, nemzetes uram!“ „Ezzel tisztában volnának fiaim — folytatja tovább az ur — hát ezt az öl fát itt melyik vágná fel?“ — A czigányoknak hosszura nyulik a pofájuk — huzódoznak ide is — amoda is, végre az öregebbik oldalba löki az öcsét, mondván neki „no dikhecz, szólj már te is!“ Ezt láthatni napról-napra a muraszombati tüzoltó-egyletben is — mig parádézni — amig áldomást kell inni, addig akad untig elég „öregebb czigány“ aki neki veti szivesen a vállát a dolognak — akarám mondani a sörös hordónak: hanem ha meg kell mutatni, hogy azt az egyesületet nem a gyomornak, hanem a szivnek sugallatára alapitották, akkor alig marad ötöd része, aki az egésznek becsületéért sikra száll. Hát még a nép legnagyobb része, aki nemcsak hogy összedugott kezekkel nézi a munkát, hanem még otromba csufolódásaival is terheli az emberszeretet munkája alatt görnyedő vállalatot.

M. Én az egyszerü eszemmel ugy gondolom, hogy törvénynyel kellene megparancsolni, miszerint ha valahol tüz üt ki, mindenki tartozik annak eloltásában segitségre lenni.

N. Igen helyesen gondolkodik Mihály gazda, van is reá 1879. évből egy törvény, amely azt rendeli, hogy ha valamely községben tüz támad, a szolgabiró, vagy ha az nem lehet jelen, a községi elöljáróságnak kötelessége a lakosságot munkára parancsolni, s aki nem engedelmeskedik, aki — ha lovai vannak vizhordas végett be nem fog — az a szolgabiróság által elzárással, s ezen felül 50 egész 100 frt pénzbüntetéssel büntethető.

K. K.

zsnyim. Czigán sze hito z-bratom vréd v-goszpodszki kasteo. — Goszpodár nyidva jáko lübézno goriprime ino právi „no decski, szamo tou szem steo znati, steri med vama bi pojo ono sonko i krüh, ka eti na trnáczi jeszte?“ te sztarejsi czigán taki szkricsí: „jasz, plemeniti goszpoud!“ — „Ka pa te nisterih glas vina, steri bi szpio?“ escse je pitanye nej szkoncsao zse pá kricsí te sztarejsi czigán „jasz, plemeniti goszpoud!“

„Z-tejm bi vrédi bilí, drági moji — právi dale goszpoud — ka pa ete klafter drv eti steri bi gorizoszekao?“ — Czigánom vroucse gracsüje, encsasz gledata na endrügoga zádnyics te sztarejsi vdregne toga mlájsega govorécsi „no dikhesz gucsi ti tüdi!“ — — — Tou szpoznávamo od dnéva do dnéva tüdi vu szobocskom ognagaszílnom drüzstvi. Tecsász ka paradérati ali áldomás piti terbej sze jih doszta nájde ki szo k-tomi sztarejsemi czigáni szpodobni: ali gda pokázati trbej, ka szo ono drüzstvo nej pouleg nadigávanya zsalondcza, nego pouleg szrcsnoga nadigávanya nasztavili, té komaj péti táo osztáne, steri bi sze za tou nasztávlanye z-postenyoum brigao.

Ka pa escse te véksi táo lüsztva, steri nej szamo ka v-nárocsa szklajanimi rokámi gléda delo, nego escse spot dela z-onih, ki zsmetno oprávlajo delo lübavi?

M. Jasz z-szvojov prousztov pámetjov tou miszlim, kabi z-právdov trbelo zapovedati, ka csi gdé ogyen vöpríde, je vszáki duzsen pri gaszítvi na pomoucs biti.

N. Csiszto dobro miszlite tou Miska gazda, ár jeszte z-1879-toga leta právda, stera tou rendelüje, ka csi v-steroj obcsini ogyen vöpríde, goszp. birouv — ali csi szo oni nej nazoucsi, veski poglavár szo duzsni sztanovnike k-deli zapovedati, i steri nebouga; steri — csi má konye nescse prégati i vodou voziti — on sze od birovije z-temniczov, i obertoga z-placsilom 50—100 rajnski pejnez lejko pokastiga.

K. K.

Folytatás a mellékleten.

Melléklet a „Muraszombat és vidéke“ 12-ik számához.

A trágyázásról.

Jelige: *A trágya a gazda aranybánya.*

Tudvalévő dolog az, miszerint a folytonos termelés által a talaj termő ereje kisebb-nagyobb mértékben igénybe vétetik a szerint, a mint talaj-meghato avagy talaj-kiméló növénytermelést tűztünk ki főjövedelmi forrásul; de bármely irányu legyen is növénytermelésünk: a talaj trágyázása mindenkor szükségessé valand.

Talajmegható növények közé tartoznak: a kertészeti, a szorosan vett kereskedelmi vagy olajos, kalászos és bugás növények. — Talajkimélők közé sorolandók a takarmány s nehány gumós növények.

Az oly talajok, melyek folytonos termelés alatt állanak, kellő megmunkáltatás és trágya hiányában inkább a kevesebb igényű gyomok, mint a hasznos növények termelésére válnak hajlandóvá; mert termő-erő hiányában a magasabb igényü növények növekedése korlátolttá válik s ennek ellenében a gyomok növekedése mind gyorsabban történik, végre a hasznos növényzetet egészen kiszorítják; ellenben a jó erőben lévő trágyázott talajon a viszony megforditott: mert a hasznos növények a tápdús talajban gyors növekedésnek indulnak s igy a dudvák azokkal meg nem küzdhetnek, mindinkább háttérbe szoríttatnak. — „A gyomok a gazdával egy tálból esznek“, azért fősuly fektetendő a helyes megmivelésére a talajnak — mely felér fél trágyázással — s a tápszerkészlet minél gyakoribb utánpótlására: ha gazdasági üzletünk virágzóvá tétele szemünk előtt lebeg.

A talaj termő-erejének visszapótlása háromféle alakban eszközölhető, u. m. zöld trágya, istálló és mesterséges vagy kereskedelmi trágyák hozzáadása által. Legelterjedtebb az istálló-trágya alkalmazása, ámbár ez sem elegséges mindenkor, ha a talaj egy vagy más alkatrészekben szegény.

Hogy valaki tiszta trágyát nyerhessen, mindenekelőtt óvakodjék a szérü-söpredék s rosta-aljnak (ocsu) a trágyába való juttatásától, mert ezekben foglaltatik a legtöbb gyommag, mely a trágyába jutva, ott csiraképességét továbbra is megtartva, a trágyával a szántóföldet elgyomositjuk s ezáltal majd annyi kárt mint hasznot teszünk. A rostaaljnak — ha csak nincs megdarálva vagy megfőzve — etetése kárhoztatandó eljárás, mert a gyommagvak szivós természetüknél fogva az emésztési processus alatt sem vesztik el csiraképességüket.

Helytelen eljárás szintén az u. n. szénapolyvának a trágyadombra való hordása; ezt czélszerűbb a réten őszszel vagy kora tavaszszal elszóratni — avagy amely gazdaságban a compost trágyakészítés honos — ott felhasználni. El nem mulaszthatom az alkalmat, itt még felemliteni egy helytelen szokást, mely által — szintén egyike a legveszélyesebb gyomoknak vitetik a szántóföldekre s ez nem egyéb, mint az aranyka ellepte lóheres területről kaszált takarmány feletetése; nem gondolván meg azt, hogy ennek egy részét az állat-etetés alkalmával — a jászolból kiszórva, az alomba keverődve kijut a szántóföldre, — azért ily aranykás területről kaszált lóherét, ahelyett, hogy megetetnők — legczélszerűbb a composttrágya-készitésnél felhasználni.

(Folyt. köv.) BABOS JENŐ, okl. gazdász.

A természetszerü gyógy- és életmódról.

— Dr. Dock orvos nyomán irta: Luthár Pál hasonszenvész. —

A természetszerü gyógy- és életmód főtényezői: életrend (diäta), levegő, világosság, viz, mozgas, bőr ápolás, lelki és kedélyélet.

Az életrend.

El sem hihető, hányszor vétkezünk ez ellen az egészséges és beteg emberek, s mégis mindenkor azokon boszulja meg magát, kik törvényeit megvetik.

Hogy számos betegségnek elejét vegyük, egyáltalában egyszerűbben kell élnünk, mert igen gyakran megbetegszünk:

1) mivel sokat eszünk,

2) mivel, miként ezt a physiologia (élettudomány) tanitja, sok hust eszünk,

3) mivel a husélvezet minuet sokszor a szeszes italok, thea, kávé és dohány veszedelmes élvezetére viszen.

Továbbá, hogy egyszeriben mindent elmondjak, hasonlókép megbetegszünk, mivel tüdőnkbe rosz levegőt lehelünk be, mivel testünket a bőrápolás tekintetében elhanyagoljuk, s végezetül, mivel agyvelőnk s egész idegrendszerünket fölöttébb megerőtetjük, tulingereljük.

Életmódunk igenis magasra felcsigázlatott, mennyiben különösen sok hust eszünk: még a betegeket s lábadozókat is, a végből, hogy mentül hamarabb megerősüljenek, gyakran légeny-tartalmu eledellel, azaz hus. husleves és tojással, forma szerint elhalmozzák, mi nagy kárt szokott előidézni, mert az emésztő szervek, melyek minden betegségnél a testtel közösen szenvedvén, nem képesek a felvett tápanyagot legyőzni. illetve megemészteni, s ez által hosszu ideig tartó gyomor- és bélhurut keletkezik.

Sok ember, meg tudományosan képzettek is azt hiszik, hogy testünknek, miszerint élhessen és dolgozhassék, nagy mennyiségü fejérnyére, azaz légeny-tartalmu husételre van szüksége; az ujabb physiologia azonban megcrinta szemen dobijo, naj te etakse grinte je vu szvoj gnój nedopüsztij mejszti, ár szi sztém takso travijno szprávi, stere sze tak hitro rejsiti nebode mogao, záto je náj bolse etakse detelesne grinte dobro vküpe pograblati ino pri domi vu kákso grabo lücsiti kama drügge szmetij mámo navado metati, naj tam szpernejo ino nam po vrejmeni rodno prejko zemlo dájo.

BABOS JENŐ.

Kakda mámo pouleg natúre zsiveti i nase zdrávje, kak nájdragsi kincs obarvati?

— Za dr. Dock vracsitelom. —

Glavni oupravnicsi onoga, kak nam je pouleg nature zsiveti i nase zdrávje obarvati, szo: réd zsivlejnya, zrák, szvetlosz', voda, gibanye, pranyé kouzse, düsni i szrdcsni zsítek.

Réd zsivlejnya.

Nisese nemore tou vervati, kelkokrát pregresjo prouti rédi zsivlejnya tak zdravi, kak betezsni lüdjé, i dönok sze on vszigdár nad onimi zadomesztí, kí nyegovo právdo preloumijo.

Naj vnogo betega odvrnémo, moremo poprejk bole prousztno zsiveti, ár vnogokrát obetezsámo.

1) kaj doszta jejmo,

2) kaj, liki tou vezdásnya fiziologija (znanoszt zsítka) vcsí, doszta meszá jejmo,

3) kaj vzsívanye meszá nász vnogokrát na pogübelno vzsívanye vína, pálinke, teja, káve i dohána zapela.

Mí mo, naj z-ednim vsze dopovem, tüdi betezni, kaj lagov zrák vlecsémo v-szébe, kaj nase tejlo na pranyé kouzse gledoucs zapüsztímo i nakonci, kaj nase mozgé i cejlo naso redovnoszt obcsütnic pretégnemo, predrasztimo.

Ja, nas kacsín (moudus) zsivlejnya je visziko gorprignáni, keliko mi poszebno doszta meszá jejmo; escse i te roune i ozdrávlajouese, záto, naj sze nyim ta zgüblena moues hitro pá nazájdá, vnogokrát z-düsec-drzsécsnim zsívsom, tou je z-meszom, mesznov zsupov i belicam formno zaszíplejo, i tak velki kvár vcsinijo, ár orgáni prekühanya, steri pri vszákom betégi z-tejlom vrét trpijo, te potrosene matejrie nemorejo obládati, tou je prekühati, po sterom dugotrpecsa náseszt zsaloudcsa ino csrejv nasztáne.

Vnogo lüdi, escse i vucseno obrázseni tou verjejo, kaj nase tejlo, naj zsiveti ino delati more, vnozsino belácsine, tou je düsec-drzsécsne mesznе koste potrebüje; ali ta zdásnya fiziologija nam tou kázse, (stero je ovak szkűsenye zse dávno pokázalo), kaj mí pri nárasznom sztroski rávno telko dela moremo opraviti, kak pri mesznoj kosti.

Eden poznani fiziologus (zsítka znánec) je nej dávno vu ednom naprejdávanyi szvojem eto erkao: „Ona dalecs razsürjena vera, kaj bi vnouga belácsna kosta najpriliesnejsa bila za delo, nemore obsztáti,“ prouti tomi je profeszor Voit pokázao, kaj prevnogo beláka, steroga mí (poszebno pri povnouzsanom vzsívanyi meszá) k-szebi jemlémo, nej li nika nehaszni nasemi tejli, nego nyemi po szvojem velkom nágibi na razpádnoszt esese na kvár jeszte. Z-etoga zhája, kaj on zsívis, steri z-tála z-belácsine ali pretézsno (navékse) z-vogelnoga vodeca sztojí, z-ednov recsjouv te brezmeszni réd zsivlejnya nasemi tejli najeflavnejsi jeszte . . . Kaj sze po brezmeszном rédi zsivlejnya vnoga betega zvrácsi, je zse poznana resznica (je zse isztinszko), ali premalo znájo nki od oni betegov, stere povékszano vzsívanye meszá naprejpozové. Zse to necsrsztvo (nefrisno) meszou more skodlívo bidti, ár po proceszusi gnyiloszti (meszou pa gnyfliti zácsa, kak je gorihejnyalo zsiveti) tákse sztvorîne nasztánejo vunyem, stere nasemi tejli li skouditi znájo; i dr. Sonderegger právi vu lejpoj knigi szvojoj: „Te hüdi düh szprhlívoszti plücska povszéd, gde meszou jeszte.“ Etak zná na priliko tífusz zse po vzsívanyi gnyfloga meszá nasztánoti. Stromeyer, eden znameniti vrács ranco, to meszno kosto hicsnato imenüje, i na nyé meszto, poszebno vu gyüsni betegaj, to mlejcsno polozsi.

Diszpepszia, tou je szlabo ali rouno prekühanye zsaloudca i toga nászledi, ta zsaloudcsna ino csrejvna náseszt, je pregouszta vu oni országáj, gde sze vnogo meszá potrosi, kak na priliko vu engliskom i francúskom országi.

„Diszpepszia je“ velí profeszor Biermer „vküpzvézana z-künyov, i tak nasztáne, kaj szi cslovek z-vnougim meszom i zreznim szoszom zsaloudcc prepsé.“ Bozsi vdárec i protin tüdi dosztakrát z-prevnougoga vzsívanya meszá ino mocsni pítvin zhájata.

Da od mocsni pítvin gucsimo, batriven bom na etom meszti esese edno i drügo odnyi dopovedati, naj pokázsem, kakda znájo i one pogübelne betege, kakti vodenico (vodeni beteg), ráno sztaroszt, oszlepnoszt, jéterne i mozgouvne betege naprejpozvati. Vino i pálinka nika drügo necsinti, kak da szti nam obcsütnice na eden krátki híp nadrasztili, po sterom redovno szlabi grátamo, kaj pri obloszünom vzsívanyi tejlo nase z-csaszom celou na nikoj szpráviti, i mí pred cajtom z-szvéta idti moremo. Rávno tak skodlíva szo tejli nasemi: káva, tej i dohán . . .

Réd zsivlejnya, steroga razmeti vracsitelje betezsnikom szvojim, i escse

Aranymondások.

A tapasztalat drága iskola.

—

Szorgalom a vagyonodat — tunyaság az adóságodat szaporitja.

—

Ki mindenre reá ér — semmit sem végez.

—

Azon tudat hogy kötelességedet teljesited — édesebb bármi anyagi élvezetnél.

—

Ki sok szükségtelen tárgyat vásárol, az végre is a szükségeseket fogja eladni.

—

Többet ér sürü krajczár — mint a ritka garas.

—

Ki a garast nem becsüli — a forintot nem érdemli.

—

Az etetésnél követett rend — fele takarmányt képvisel.

—

Ki zsarolja földjét — erszényét üriti.

—

Az nem szegény, aki kevéssel bir — hanem az, ki többet ad ki, mint amennyivel bir.

—

Az idő szél után, — az apa gyermeke után, — a gazda cselédje után itélhető meg.

—

A házi gazda kocsin sem szállithat annyit a kamrába, mint mennyit rosz gazdasszony kosárban képes kihordani.

Z l á t e r e c s i.

Szpoznávanye je drága sola.

—

Szkerbnoszt i delavnoszt tvojo vrejdnoszt, — menyouszt pa tvoje dugó povnozsáva.

—

Ki vsze zadolej, — nika ne oprávi.

—

Csi ti düsnavejszt tou právi, ka szi szvojo duzsnoszt zverzso, tou je szlájse od vsze naszládnoszti.

—

Ki doszta nepotrebnoga zpoküpi, on bode naszlednye escse potrejbna odávao.

—

Vecs valájo gouszti krajczarje kak rejtki grosi.

—

Ki grosa nepustüje, je raniskára nej vrejden.

—

Réd pri poláganyi je pol kerme.

—

Ki prevecs vlecsé szvojo nyivo, on szprázni szvojo mosnyo.

—

Nej on je sziromák ki malo má, nego ki vecs vő dáva kak má.

—

Vrejmen sze szoudi po vötri, ocsa po deteti, gazda po drzsini.

—

Gazda niti z-kóuli nemre teliko v-kámro z-voziti, koliko lagoja vertinya z-korblom vözsnoszi.

mutatja, (mit különben a tapasztalás már régen igazolt), hogy a mézeskoszt mellett legalább szintén annyi munkát végezhetünk, mint a husiaplaléknál.

Egy ismeretes physiologus (élet tudós) nem rég egy előadásában ezt mondá: „Azon általánosan elterjedt hit, miszerint sok tojasfejéret tartalmazó táplálék legalkalmasabb legyen a munkaképesség're, meg nem állhat", sőt Voit tanár megmutatta, hogy a főösleges tojasfejér, melyet (különösen sok huselvezet által) testünkbe felveszünk, nemcsak mit sem használ annak, hanem a felbomlásra való nagy hajlamánál fogva még ártalmunkra van. Ebből következik, hogy azon táplálék mely részint fejérnye-részek-, de tul nyomólag szen-vizegyből (Kohlenhydrat) áll, szóval a husnélküli diéta, szervezetünknek legelőszerübb . . .

Hogy a husnélküli életrend által sok betegség meggyógyul, már ismeretes tény, azonban kevésbbé van sejtelmök némelyeknek azon betegségekről, melyeket nagyobbmérvü husélvezet előidéz. Már a nem friss husnak ártalmasnak kell lenni, mert a rothadási processus által (a hus pedig rothadásnak indul, mihelyt megszünt élni) oly anyagok támadnak abban, melyek testünknek csak ártalmára lehetnek; dr. Sondereger is „Vorposten der Gesundheitspflege" czimü szép müvében azt mondja: „Az enyészet szelleme (der Dämon der Verwesung) pökös mindenütt, hol hus van." Igy keletkezhetik pl. a hagymáz (typhus) már a romlott hus élvezése folytan.

Stromayer jeles sebész a huskosztot hevitőnek nevezi, s helyébe, különösen bizonyos betegségi esetekben, a tej-kosztot helyezi.

A dyspepsia, azaz gyenge vagy beteges emésztés s ennek következményei, a gyomor és bélhurut igen gyakori azon országokban, hol sok hust fogyasztanak el, mint pl. Angolhon és Franczia-országban. „A dyspepsia" mondja Biermer tanár „összefügg a konyhával és következménye tömerdek husét s csipös mártással gyomortalterh-lésnek.

A gutaütés, valamint a köszveny szintén igen gyakran tulságos hus- és szeszes italok élvezéséből ered nek.

A szeszes italokról léven szó, bátor lesek e helyen még egyet-mást azok felől elmondani, miszerint megmutassam, hogyan idézhetnek elő azok is veszélyes nyavalyákat, mint vizkort, korai vénséget, májbajokat, megvakulást és agybeteg-égeket. A bor és pálinka hatása nem egyéb, mint, miután idegeinket pillanatnyi időre felizgatták, s e felizgatásból elgyengülésünk következik, hogy nagymérvü élvezésük által testünkben deficitet szülnek, melyek elébb-utóbb bukás leend vége. Éppen oly ártalmas hatása van a kávé-, thea- és dohánynak.

A diäta, melyet szakavatatt orvosok betegeiknek, sőt gyomorbaj és vérszegénységben szenvedőknek előírnak, főkép növényneműekből, u. m. tésztás és tejes ételekből áll, s ezek mindeunkinek, legyen az beteg vagy egészséges, igen jó szolgálatot tesznek.

Minél egyszerübben élünk, annál képesebb lesz testünk a beteges befolyásoknak ellentállani, annál szabályosabban folynak éltünk napjai s annál gyorsabban zabolázzuk meg betegségünket; de a mértéktelenek feltartóztathatlanul munkálkodnak ömmegsemmisitésünk processusán, minél fogva róluk joggal elmondhatjuk: *ők nem halnak meg, ők ugy ölik meg magukat.*

(Folyt. köv.)

Helyi és vidéki hirek.

— **Lapunk** *április hó 1-jével a II-ik évnegyedbe lépvén, tisztelettel kérjük azon tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetése márczius hó végével lejár, annak kellő időben való szives megujitása- és a hátralékoknak mielőbb leendő beküldésére, hogy a lapok kellő mennyiségében való nyomtatása és szétküldésében fennakadás ne történjen.*

— **Márczius 15-ikét,** ezen világtörténelmi nevezetességü napját a föld, emberek és gondolat politikai értelemben vett felszabadulásának a *„Muraszombati magyar asztal-társaság"* is megünnepelte, kedélyes hangulatban társalogva a nagy nap eredményéről, s még kedélyesebben megbirságolva 2 kr. erejéig a szegény oskolás gyermekek javára mind azon tagjait, kik gondatlanságból a jó magyar szavak helyett idegen kifejezéssel éltek. — Szép czélt tüzött ki e társaság, mely tisztán magára jellegü, s mit talán felesleges is emliteni, hogy — nem tül követelő. Az 1848-ik évi márczius 15-ikének hatalmas és jótevő szelleme legyen őre a kis társaságnak s Muraszombat és vidéke hazafias polgárságának.

— **Jókai és a tanitók.** A „budapesti tanitó testület" küldöttsége is tisztelgett Jókai Mórnál, 60-ik születesnapja alkalmából. Szőke István volt a küldöttség szónoka, kinek beszédére Jókai hosszabb beszédben válaszolt, elismerőleg emlékezve meg a néptanitók áldásos működéséről. Szavait a küldöttség lelkes éljenzéssel fogadta. Jókai ezután megmutatta gazdag könyvtárát, tulipántos ládájából kikereste iskola-bizonyitványait, melyekből kitünt, hogy kitünő tanuló volt. Ezután a küldöttség eltávozott.

— **Statisztika.** A szombathelyi püspöki egyházmegye papságának 1885-re kibocsatott névtára szerint a püspöki megyében van 20 esperesi kerület, 20 esperessel, 150 plébános és 55 segédlelkészszel. Ezenkivül van javadalmas apátság 5, czimzetes apátság 3, szerzetes ház 13, szerzetes 119, rom. kath. plebánia van 181, főoktemplom 177, ágost. ev. imaház 48, helv. ev. imaház 14, izr. imaház 16. Léleksz'm a püspöki megyében: rom. kath. 369,854, ág. ev. 73.757, helv. ev. 13.689, unitárius 3, izr. 11.697. Az iskolába járó róm. kath. növendékek száma 40.498.

— **Kitüntetés.** Ő felsége a király Eredics Ferencz szombathelyi ügyvédnek a közügy terén szerzett kiváló érdemeiért a királyi tanácsosi czimet díjmentesen adományozta.

— **Budapesten** a német czégtáblával biró üzletek tulajdonosaihoz Gerlóczy K. alpolgármester, mint a magyar iskola-egyesület elnöke, hazafias szellemü levelet intézett, hogy a közelgő kiállitásra való tekintettel a magyar czégfeliratot is használni szíveskedjenek. „Hadd tudja meg (ugy mond a levél) az országos kiállitást látogató idegen már abból is, ha egy pillantást vet a czégtáblákra, hogy Budapesten már az önnálló Magyarország területén van."

— **Őri Szt.-Péter** járásbiróság elnyeréséért buzgólkodik és meg is érdemli. Egy messzeterjedő videknek szive, központja. Történelmileg is szép hivatása volt, amennyiben ősi őrhelye volt a magyar határszélnek, s mint ilyen a törökök által szörnyen kipusztittatott. Van nevezetes forgalma, keresett piacza is.

— **A gyümölcsfa ültetők** figyelmébe ajánljuk a budai svábok szokását, t. i. a gyümölcsfagödörbe előbb vizet öntenek, arra földet hánynak és belőle ott a gödörben jó hideg sarat csinálnak s aztán ebbe nyomják bele az ültetendő fát s csak aztán huznak rá száraz földet. — Mint állitják igy valamennyi megfogamzik.

— **Őri Szt.-Péter haladása.** A nagym. m. kir. ipar- és kereskedelemügyi miniszter mint az ipar kiváló gondozója, azon okból, hogy Őri-Szt.-Péter vidéken sok len termeltetik, a szövészet előmozditása czéljából tim v-zsalonici nezdravim ino malokrvalm naprejpisejo, predevszejm z-nárasov, kakti z-meini i mlejcsni, hráneo sztoji, stere vszákomi csloveki, bojdi szi on zdrav ali rouni, najzdravejse jesztejo.

Kejm bole pronsztno zsivémo, tejm prilicsnejse de tejlo nase tim betezsasztim vnekájom proutisztánoti, tejm vorcavnejsi de zsitka nasega tekáj, i tejm hitrej ohládamo nas beteg; ali ti vu jejsztvini i pitvini obleszűni (nemertücsivi) nezakrzsavno poderao düse szvoje sator (tejlo), za volo steroga odnyi po praviczi szmejmo praviti: *oni nemerjéjo, oni sze rmorijo.*

(Nadaljivanye pride.)

Domácsi i z-vünszki glászi.

— **Nasi novin** *perri fertao velkopa trávna (április) doli pretecsé i zacsne sze te drüji fertao; záto oproszimo one postene cstenyáre, sterim naprejplacsülo ete meszecz szlednyi dén doli pretecsé, naj oni vu dosztojnom vremeni naprejplacsülo ponovijo, nej ka bi novin stampanye i vöposilanye zamüdnoszt terpelo.*

— **Márcziusa 15-toga,** té, szvejta prigodne znamenitoszti, vu politicsnom rázumi vzétoga gor-odszlobodjenyá zemlé — lüdi i miszli dén je *„szobocski vogrszko sztolno tüváristvo"* tüdi poszvétilo, veszelo szi zgucsávajoucs od onoga, ka nam je té velki dén prineszo i esece bole veszélo pokasztigavsi do moucsi 2 krajczara na dobrouto szirmaske deczé, vsze one kotrige, ki pri tom sztoli nedovejdno, meszto te lejpe vogrszke rejcsi, po drügom tühinszkom jeziki gucsijo. — Lejpi czil szi je zébralo tou tüváristvo, stero je czelou poszebne doubi — i ka bi nam rávno nej potrejbno bilou szpomenouti — ka je nej predrágo. Zmozsen i dobrotiven düh 1848-ga leta márcziusa 15-toga, naj bou varitel toga máloga tüváristva ino Szobote i nyé krajine domolüdni pörgarov.

— **Jókai i vucsitelje.** Poszlanczi drüsztva vucsitelszkoga z-Budapesta szo pozdrávili Jókai Móricza pri priliki nyegovoga 60-toga rojsztva dnéva. Szőke István je gucsao vu iméni poszelsztva; vu szvojem odgovori na te gucs sze Jókai lipou szpoumno z-blagoszlovne delavnoszti národni vucsitelov. Nyegove recsi je mocsno Éljen naszledüvalo. Jókai je potom pokázao szvojo biblioteko, z-tulipantove szvoje lade je naprejpoiszkao szveja soulszka szvedocsánsztva, z-steri sze viditi dá, ka je imeniten deák bio. Potom je poszelsztvo odhájalo.

— **Statisztika.** Szombathelyszke püspekije dühovnikov sematizmus je od 1885-toga leta vödáni; poulegtoga jeszteveczejloj püspekiji 20 dekanij, 20 dekánov; 150 plebánosov i 55 kaplánov. Zvün toga 5 právi i 3 titulárszke apátije; 13 klostrov, 119 redovnikov; rkath. plebánij jeszte 181; filiálszki czérkv 177; ag. ev. molitveni hizs jeszte 48; helv. ev. 14; izr. molitveni hizs 16. Düs pa jeszte vu czejloj püspekiji: róm. kath. 369,854, ag. ev. 73.757, helv. ev. 13,689, unitár 3, izr. 11,697, Rimszko kath. oláovpa jeszte 40,498.

— **Nouvi králeszki tanácsnik.** Nyih Szvetloszt kráo vogrszki szo Eredics Ferenczа Szombathelyszkoga fiskálisa za volo pri obcsinszkom dugoványi zaszlüzseni vrejdnoszt za králeszkoga tanácsnika brezi táksze imenüvali.

— **Gerlóczy Károly** Budapest városa polgármester, kakti vogerszke soule drüsztva predszednik, szo ktisztin. steri kak trzseji ober szvoja trzstva nemske czimer (tábla) nücsajo, lejpo pfszmo poszlali, i je vtisztim oproszili, naj zdaj da je zacsétek od orszacskoga kiállitása (orszácskoga vöposztávlanye) zse blűzik za nemskoga vogerszke czimer (tábla) nücsajo. — Tak právijo vtom piszmi „naj znájo tiszti lüczki, ki na kiállitás (orszácsko vöposztávlenye) knam prijdejo, i vogerszke táble pri trzseji vijdijo, ka szo v-Budapesti zse vogerszkom országi."

— **V-Őri-Szt.-Petri** králeszko birovijo zselejo, to szo tüdi vrejdni, ár to meszto ednoj velkoj kroglini naszrejdi lezsi. — Ta kak nam historia szvidocsi, to meszto je od granicze to prvo meszto bilo, stero je vogrszko rejcs bráuilo, zito szo törczi vecs fárt to vész na nikoj szpravili. Tü je dobro szenye i trstvo.

— **Ki szádoveno** dr.vje pouvajo, tisztin je dobro znati, kakso sego v-büdini svábje (nemczi) májo. — Oni vgrabo, stera je za drevje zkopana, prvle vodo vlejejo, na tou zemlo mecsejo, vgrabi dobro mrzlo blato naprávijo, i vtou blato potiszteno drevje, stero poszaditi scsějo, i szamo po ton potégnejo gori szüho zemlo. — Kak pravijo, etak sze szako drevje prijme.

— **Kak Őri-Szt.-Péter vész naprej ide.** Visziki miniszterium od trstva i polszkoga dela — záto ka vtom kráji doszta lenü povajo, je Kovács Antal tkoucza vtoj mestriji tak dao vövesiti, ka de on zdaj v-Őri-Szt.-Petri za tkoucze solo drzso i na novo formo rajeni sztolon (kroszna) de 6 decskov na to künstno mestrijo vövesio. To szo Péterffy Zoltán mesterszki inspektor z-Pozsonya sze szpravili; Kovács Antal doszta má hváliti Rejtő Sándor inspektori tüdi, steri szo z-Késmárki pazili ka sze naj li v-mestriji csiszta vő navesij. — Tá goszpoda nyemi tüdi pomágajo pri viszikom miniszteriumi ka bi za lén vödelanye masinszka priliko doubo; polek toga szo od vármegyőszkoga sztráni goszpon Bertha György vöni hodili, to prosnyo szo za vrejdno szpoznali ino szvojo pomoues szo obecsali. Pri tom szo goszp. Röszler Károly szekretários i skolnik tüdi polek bili pa szo med lüsztvom vesenyé drzsali, kak sze more lén povati, mocsati, i vödelati. Sztém delom de vész i kroglina po czajti lejpi dohotek mejla.

— **Kornhäusel Ferenczа** na Gornyi-Szlávcsi osterjási i postenoga poledelavcze je eden neznáni ete meszecz 17-ga dnéva predpolnocsjov 11 vöri vu szvojoj lasztivnoj hizsi na okno szkouz z-pisztolov ali z-püskov doli sztrejlo, — za gojdna je düso püszto. Králeszka birovija je zse vu tom deli zgrüntávanye zrendelüvala.

— **V-Kétdoliesi** je Kiszilák Miklosa edna 2 leti sztara deklina 19-ga etoga mejszecza vu mlako szpádnola po nevednoszti, i tam sze je zalejala, odnut szo nyéno mrtvo télo na drügi dén vövzéli.

— **Nágla szmrt.** Pécsek János z-Tropovecz ete mejszecz 16-ga odposzlao szvojo 13 lejt sztara csér Anno vu ostarijo po eden liter vina — domou prineszé vino i vküp szpádnola, za nisztero minout mrla. Po doktorszkom razplavnyi i preglejüvanyi je razlozseno ka szo sze nyoj mozgouvje z-vuzsgali.

— **V-Domonkosfa** szo preminoucsa nedelo Sáncza Jánosi kámra podkopali pa szo nyemi 8 raniski pejnez, doszta gvanta, mászt pa ednodrügo za 100 raniski vrednoszt pokradnoli. Ka szo nej mogli odnesti, kak graj pa drobis szo rezlücsali. To delo szo tak cseduo vö zmiszlili i dokoncsali, ka szo doszéga mao na ti szpametni zsandárje nyi nej mogli vroke dobiti.

— **Proti diferitiszi** (navaren gutni beteg, nájvecs prideczi) nam za vrásztvo tanácsüvajo: V-apoteki szi küpimo csiszti vitriolszki oli sztoga 20—25 kápliez v-eden po litra vodé pisztimo, pa to sztov zmesanov vodov szi naj betesnik gut vecsfárt vő plavi, nej je navarna csi nyemi nisterna kaplicza doli vujde. — Eden moder nemski doktor je v-takso formo i szten vrásztvon do 50 deczé od szmrti obráno, stere je zdrügov vrásztjov vrácso szo ali mrli ali glüpi gritali.

öri-szt-péteri Kovács Antal ifju takácsot, a késmárki mű-szövő intézetben kiképeztette és jelenleg Öri-Szt-Péteren általa szövő-iskolat nyit, melyben a minisztertől nyert két uj szerkezetű szövőszéken 6 növendéket fog kiképezni. Nagy érdemeket szerzett ez ügyben magának J. Péterffy Zoltán ipari felügyelő Pozsonyban, ki a magas minisztérium megbizása folytán ez ügyet magáévá tette és fáradhatlan buzgósággal keresztülvitte; nemkülönben nagy a hálája Kovács Antal kiképzett takácsnak tek. Rejtő Sándor ipari felügyelő ur irányában is, ki Késmárkon gondosan ügyelt rá s mozditotta elő az ő kiképeztetését. Kovács Antal ugy nyilatkozik, hogy az ipari felügyelő urak testvérökkel sem bánhattak volna jobban mint ő vele; ily önzetlen hazafias eljárással iparunk még virágzásnak indulhat. — Ugyan a nagym. ipar- és kereskedelemügyi miniszter, J. Péterffy Zoltán ur felterjesztésére szándékozik Öri-Szt-Péteren egy len-kikészitőt is felállitani. Az előmunkálatok és véleményadás czéljából megbizta ngos Bertha György urat, mint Vasmegye gazdasági előadóját, ki is hogy az itteni viszonyokat láthassa, kegyes volt Öri-Szt-Péteren megjelenni és az összehivott képviselőtestületnek előadta a nm. miniszter ur szandékát a len-kikészitőre nézve. A képviselő-testület hazafias örömét fejezé ki ezen szerencséért és részéről az ügyet támogatni igérte. Ez alkalommal t. Röszler Károly titkár és vándortanitó ur a lentermelésről, a lenáztatásról és kikészitésről igen nagy érdekeltség mellett kitünő előadást tartott, mely a hallgatóság lelkében a lentermelésről uj világot nyitott meg, melynek érezhető eredményei lesznek. Igy lassan, de biztosan rakhatjuk le előrehaladásunk alapkövét.

— **Gyilkosság.** Kornhäusel Ferencz, felsőszlávecsai korcsmárost f. hó 17-ikén esti 11 órakor az ablakon át egy ismeretlen tettes agyonlőtte, másnap reggelre meghalt. — A járásbiróság részéről a vizsgálat mar el lett rendelve s mint gyanusitottak az elhunyt fiai lőnek letartóztatva.

— **Kiszilák Miklós** két-dolicsi lakós 2 éves leánygyermeke f. hó 19-ikén véletlenül egy kis tóba esett s onnét márcsak mint hullát huzták ki.

— **Hirtelen haláleset.** Pécsek János tropóczi lakós e hó 16-án este Anna nevü 13 éves leányát egy liter borért a korcsmába küldte, midőn a leány ezzel megérkezett, összerogyott és néhány percz mulva meghalt. Az orvosrendőri bonczolás megejtetvén, a halál okául agyszélhüdés állapittatott meg.

— **Lopás.** Ör. Sincza János domonkosfai lakós kamrája falának fundamentumát még eddig ismeretlen tettesek a mult vasárnap éjszakáján kiásták és 8 frt készpénzét, nagymennyiségü ruhanemüjét, zsirját és egyéb élelmi szerét, összesen mintegy 100 frt értéket eltolvajolták. Mintegy 2 mérő babját és más oly tárgyakat, a melyeket el nem vihettek, vagy elvinni restelték a megátalkodottak, azt kiszórták és földdel összekeverték, hogy használhatatlanná tegyék. A nagy furfangossággal kieszelt és végrehajtott tolvajlások arra engednek következtetni, hogy Domonkosfán és vidékén egy már jól kitanult tolvajbanda létezik, melylyel szemben eddig még a különben ügyes csendőrség is tehetetlennek bizonyult.

— **A diphteritis ellen** a következő egyszerü szert ajánlják: Vegyünk a gyógyszertárban distillált és megtisztitott kénsavat (vitriol-olaj) és ebből 20—25 csepppet cseppentsünk körülbelől egy fél liter vizbe. Ezen keverékkel öblögesse a beteg torkát minél sürübben. Nem tesz semmit, ha elnyel is belőle egy kicsit. Egy németországi orvos 50 diphteritises gyermeket gyógykezelt kénsavval és mind felgyógyult, mig azok, kiknél chlórkalival vagy pokolkővel való ecsetelés alkalmaztatott, részben meghaltak, részben megsiketültek vagy pedig hüdés érte gégeizmukat a kis gyermekeknek, kik még nem tudták torkukat öblögetni, kénvirágot fuvtak be. A kén, illetve kénsav antiseptikus szer és azon gombákat, melyek a diphteritises egyének vérében képződtek és elszaporodtak, elöli.

— **Biztos szer a patkányok irtására.** Sokféle szert próbáltak meg már a patkányok irtására, de egy sem bizonyult oly biztosnak mint ha $^{3}/_{5}$ rész kukoricza liszt közé $^{2}/_{5}$ rész porrá tört oltatlan meszet keverve egy tálban s melleje egy más tálban vizet helyezünk a patkányokkal ellepett helyiségbe. A patkányok ugyanis a mészszel vegyitett liszttel jóllakva vizet isznak, minek következtében meggyulad bennök a mész, melytől elveszmek. Ily módon — mint az egri „Napló“ irja — egy gazda csak egy alkalommal is több mint 200 patkányt pusztitott el.

— **Végrendelkező cseléd.** Egy cseléd haláláról értesülünk, ki életében becsülest, halálában hosszu emlékezetet érdemelt ki. Mesterházán e hó 5-én helyezték örök nyugalomra özv. Horváth Józsefnét szül. Péterffy Zsuzsánnát, ki negyven évnél tovább szolgált mint cseléd egy uri családnál. S a mit e hosszu idő alatt béréből megtakaritott, azt jótékony czélokra hagyományozta. Főörökösévé a mesterházi ev. fiókgyülekezetet tette, mely több mint egy évtized óta küzd egy népiskola felállitásának nehézségeivel, hagyván neki 2000 frtot. A pórladányi fióknak 2000 frtot, a nemesladányinak 300 frtot s magának az anyagyülekezetnek is 600 frtot hagyományozott. — Bizony a mai világban meseszámba megy egy kitartóan hű cseléd, a ki hozzá takarékos is.

— **Zalamegye tanügye.** Zalamegye kir. tanfelügyelője figyelemre méltó jelentést állitott össze a megye $188^{3}/_{4}$ tanévi népoktatási állapotáról. Lapunk szük tere nem engedi meg ezen jelentés egyes részleteit közölnünk, azért csak is a legfontosabb és legérdekesebb statistikai adatok közlésére szoritkozunk. Zalamegye tanköteleseinek száma: 61,155. Vallás szerént: 55.361 rom. kath., 1858 helv., 1221 ágost., mózes hitü: 2652. Nemzetiség szerént: 47,241 magyar, 10,342 horvát, 2,954 vend, 618 német. A megyében volt összesen 401 iskola 14 áll. elemi, 64 közs. elemi, 6 fels. népiskola, 5 polg. iskola; 256 róm. kath., 20 helv., 19 ágost., és 17 mózes hitü iskola. 350 iskolában a tanitási nyelv tisztán magyar volt. Tisztán horvát volt 29 iskolában, horvát magyar 11, magyar vend 7, német-magyar 2 iskolában. A tankerületben alkalmazva volt 578 tanitó (522 férfi, 56 nő). Iskolai könyvtár volt 45. A terjedelemre nézve kiválóbbak között van a csáktornyai közs. isk. 1635 kötettel és a csákt. polg. isk. 566, a perlaki elemi isk. 375 kötettel. Az iskolák összes kiadása 331.817 frt.

— **Komoly háboru van kitörőben a szőke és barna nők között** az északamerikai Egyesült-Államokban; mert Washingtonban, hol nem csak a banknál és pénzügyminiszteriumban, de a pénzügyi igazgatás egyéb ágainál is széltében alkalmaznak női hivatalnokokat, a hivatalért folyamodó szőke szépségek egy idő óta azt a meglepő észleletet tették, hogy döntő körökben rendszeresen előnyt adnak a barna nőknek a szőkék felett. A szőkék aztán természetesen nem nyugodtak, mig mindenféle kerülő utakon ki nem puhatolták e sértő mellőzés okait. Egy előkelő nő kérdőre vonta a pénzügyminiszterium egyik magasabb rangu hivatalnokát, ki vállvonva oda nyilatkozott, hogy ők sok évi tapasztalás után arra a meggyőződésre jutottak, miszerint a szőkék távolról sem oly alkalmasak hivatalok betöltésére mint a barnák; mert mód nélkül heves természetüek és tulérzékenyek. — E nyilatkozat csakhamar köztudomásra jutván, az egész államban elvetette a meghasonlás magvát a fiatal nők között; mert a szőkék általában sértve érzik magukat ez itélet által s még azok is, kik nem esengtek hivatal után, szövetkeztek a barnák ellen s valószinü, hogy ujból kitör a piros és fehér rózsa háboruja az oczeánon tul.

— † **Halálozás.** Mezőszegedi Szegedy Antal hermáni birtokos f. márczius 12-én élete 65-ik évben szivhüdés következtében Hermánban elhunyt. Béke hamvaira!

— **„A hadkötelesek jogai“** czim alatt dr. Kunharth József budapesti ügyvéd a hadmentesség, a szolgálati mentesség és az önkéntesség kérdéseit fejtegető füzetet adott ki, ára 60 kr.

— **Gräšno vrásztvo na preprávlanye podganov.** — Vnogo féle vrásztva szo probali zse na prepravlanye podganov ali edno sze je nej szkázalo za tak gvüsno, kak csi med $^{3}/_{5}$ tale kukoresne mele $^{2}/_{5}$ tala na prajh zmenyenoga nepogasenoga vapna zmejsavsi, v-ednoj szklejei v-ono hrambo pologzsimo, gde szo sze podgani naplodile, pouleg toga pa v-ednoj drügoj szklejeci vodou denemo ta. Podgani sze z-vapnom zmejsanov melov najejvsi, vodou pijejo, po sterom szo vapno v-nyi vuzsgé, i vesznejo. Z-taksim tálom — kak vu Egri vödávajoucse „Lüdsztva novine“ (Néplap) pisejo — je edna vért pri szamo ednoj priliki vise 200 podganov prepravo.

— **Testament ednoga drzsineseta.** Znanye szmo doubili od szmrti ednoga drzsineseta, stero szi je vu zsitki postüvanye, vu szmrti pa dugi szpomenek zaszlüzsilo. Vu Mesterházi szo 5-toga dnéva toga mejszecza na vekivecsni pocsinek polozsili Horváth Józsefa doviczo, rojeno Péterffy Zsuzsanno, stera je vise 40 lejt szlüzsila kak drzsincse pri ednoj goszpodszkoj familii. I ka szi je vtom dugom vrejmeni z-louna prispárala je vsze na dobrotivne czile porocsila. Za prvoga örócsnika je posztavila mesterházovo ev. obesíno, stera zse bole 10 lejt vu goriposztávlanyi edne národne soule z-vnogimi zsmécsavami vojüje, porocsila je nyej 2000 forintov; pórladányszkoj obcsini 2000 frtov; nemesladányszkoj 300 frtov, i prejdnyoj czérkvenoj obcsini 600 frtov. Vu zdajsnyem vrejmeni gvüsno postüvanya vrejdno drzsincse, stero je sztálno vörno i telikájse sparavno.

— **Lapunk kiadóhivatalában** megrendelhetők *Nemencsek J.* nagyhirü gyártmányai jutányos áron. Az árjegyzék kiadóhivatalunban megtekinthető.k

— **Az 1885-ik évi üstökösök.** Márczius első napjaiban az Enke üstökös lesz látható, áprilban a Tempel-féle időszaki üstökös, végül juliusban vagy augusztusban az 1858-ban Cambridgeben Tottle által felfedezett üstökös. Régi hagyomány szerint azok az évek, melyekben több üstökös jelenik meg, kedvezők szoktak lenni a bortermelőkre nézve.

— **Előfizetési felhivás.** Elsőrangu fővárosi és vidéki lapokban elszórva megjelent költeményeimet sajtó alá óhajtom rendezni, van köztük pályadijjal jutalmazott is. Kötetem azonban oly műveimet is fogja tartalmazni, melyek még sehol sem láttak napvilágot. Nem tudom, mit érnek verseim, de azt bátran mondhatom, hogy csak akkor irtam, ha beisö ösztön kényszeritett a verselésre. Felkérem tehát ismerőseimet és a magyar irodalom nagyérdemü pártolóit, hogy az előfizetési dijak beküldésével szándékomban támogatni kegyeskedjenek. A 7—8 ivre terjedő diszesen és izléssel kiállitott kötet ára *1 forint*, diszkötésben *2 forint*. A nagyrabecsült gyüjtőket kérném, lennének szivesek az előfizetési iveket, az előfizetési pénzzel együtt nevemre, *Budapestre, dohány-utcza 6. sz. I. emelet, 27. ajtó, április végéig* megküldeni, hogy a nyomtatandó példányokat illetőleg tájékozhassam magam. Gyüjtőknek 10 példány után 1 tiszteletpéldánynyal szolgálok. A mű május hóban jelenik meg. Budapesten, 1885. márczius 15-én. Tisztelettel *Varsányi Gyula.*

— **„Magyar Lap“** czim alatt Budapesten politikai napi lap jelenik meg, *Szalay Károly* országgy. képviselő szerkesztése alatt, melyet *a lap saját nyomdája állit ki.* Előfizetési ára: egy évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr., egy hóra 1 frt 20 kr.; az előfizetési összegek a kiadó-hivatalba (vas-utcza 13. sz.) küldendők. Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe!

— **József főherczeg**, ki mindenkor igyekszik nemzetünk kulturális érdekeit előmozditani, rendkivüli s eddig páratlan elismerésben s kitüntetésben részesitett egy derék, szorgalmas iparost, nagybecsü találmányaért. Ez a szorgalmas, eszes, keresztény gyáros ki a főváros magyarosodásának is egyik buzgó előmozditója, **Nemencsek Jakab**, kihez József főherczeg a következő magas elismerést intézteite: „Nemencsek J. urnak Budapesten. Ezennel bizonyitom, hogy saját gyártmányu fekete bőrkenőcse a főherczegi istállók részére szállittatik és általam lószerszámok bekenésére használtatni elrendeltetvén, mindeddig jó sikerrel alkalmasnak bizonyult. Kelt Alcsuthon stb. **Báró Nyáry tábornok**. — Nemencsek gyártmányait kitüntette még a földmivelésügyminiszter, a 69. honvéd zászlóalj kezelő bizottsága, gr. Teleky Gyula, gr. Szápáry Géza, gr. Károlyi Gyula, Angyelics G. pátriárka és többen. — Nemencsek J. gyártmányainak egy lelkiismeretes gazda házából sem volna szabad hiányozniok. A megrendelők figyelmébe ajánljuk Nemencsek J. mai számunkban levő hirdetését.

CSARNOK.

A négy korszak.

— Csevegés a nőkről. —

A képzelődő szép nők életében négy korszak van; minden ábrándozásra hajlandó és romantikus kedélyü nőnek négy stádiumon kell keresztül mennie, mielőtt elérné élte véghatárát.

Alig lépte át születése tizenötödik évfordulójának küszöbét, érezni kezdi hivatását, teljesen felfogja rendeltetését és megfelelni vágyik azon rendeltetésének, melyre a természet alkotá, hogy t. i. egy férfinak oldalán tündököljön.

Fogékony szivecskéje sóvár vágyakra ébred; ifju keble dagadoz, mély sóhai megtöltik a levegőt, ábrándozik és nem egyszer fakadnak ajkai e panaszos szavakra: tizenöt éves — és gyermek!? Miért ne mehetnék még férjhez? És hogy megboszulja magát, mindenkinek azt mondja, hogy már tizenhét éves.

Anyja hiába iparkodik őt biztatni, vigasztalni és meggyőzni arról, hogy mielőtt férjhez mennénk, nemcsak szerelmeskedni, hanem jó kenyeret sütni, levest főzni, meg ingecskéket foltozgatni is kell ám tudnunk. Nem használ . . a leány vigasztalhatatlan . . . Csak férjhez, különben kutba ugrik, vagy a Murába veti magát; mert hiszen csak övé, egyedül azé a szép fiatal emberé akar lenni, ki a bálban oly sok mézédes szavakat suttogott fülecskéjébe.

Ez az első stádium.

* * *

Ábrándozó hölgyecskénk az évek multával deli hölgygyé fejlődik. Egyetlen mosolyával elbüvöli környezetét, epedő szemeiből égető sugarak árja gyulasztja lángra az ifju sziveket és csapatosan zarándokol hozzá a férfivilág, vezekelni, vagy örökre elkárhozni, de főleg hódolni és heverni lábainál.

Esengve emeli fel hozzá tekintetét egy kifogástalan ifju, de mert csak huszonnégy éves, még nem visel fején parókát, azonkivül a bajusza nem huszáros, meg a modern csiptető sem ül orrán — kikosaraztatik. „Hiszen még csak gyermek“, jegyzi meg a feleség-jelölt negédesen; de azért a káröröm tündököl arczán, hogy ismét sikerült megsebeznie egy férfiszivet.

Mennyi gyönyör és élvezet, mennyi báj és kecs összpontosul élete e reményteljes korszakában. A pompa és fény varázsa veszi körül, gyúpontját képezi minden társaságnak és az udvarlók végnélküli sorát, kikből akár egy hadtestet szervezhetne, ott látja imádva az ő szoborszerü jelenségét.

A kérők egymást érik, versenyt futnak birhatásáért, mindenki első akarna lenni. De az igéző szemek, melyeknek sugarai annyi férfit vertek rabláncokba, oly jelleget sajátitanak most el, hogy midőn a szerencsétleneket kijönni látjuk és bezárul utánuk az ajtó, a még csak fél óra előtt a leendő boldogság reményétől sugárzó arczokon most a kétségbeesés legveszedelmesebb kórjelei mutatkoznak.

Szegények, — kikosaraztattak.

És miert? Mert közülök az egyik nem nemes családból származik, a másik nem elég gazdag, a harmadik nem elég divatszerüen öltözködik, vagy épenséggel az a hibája, hogy fekete szalon öltönyéhez nem fehér, hanem fekete nyakkendőt visel stb.

Szóval, egyike sem egyeztethető össze azon költői alakokkal, melyekről ő valamely érzelgős regényben olvasott, s melyek annyira betöltik fantaziáját, hogy csak hozzájuk hasonló férjet akar választani.

Ez a második stádium.

* * *

Az évek egymás után tűnnek el és hölgyünk még mindig a hajadoni pártát viseli. A tavaszi rózsabimbó már kifeslett. Hölgyünk épen élete huszonötödik évéhez s igy a *harmadik stádiumának* küszöbéhez jutott el.

Mily nagy átalakulást tapasztalunk rajta! Az évek és idők viharai valóságos forradalmat alkottak egész valójában. Mindenki előtt kitárja szivét, váltig állitgatja, hogy szakitott az élet gyönyörével, pedig reszket a férfi után, még ha nem nagyobb is a kis ujjamnál. Elmond aztán többeket; részleteket idéz előlétéből: mennyire balványoztatott, hány imádója volt stb. sőt még azt is hozzá teszi, hogy a mostani ifjuság keveset olvasott az udvariasság könyvéből, meg, hogy a világ egészen megváltozott; pedig a világban leginkább ő változott meg . . . Utolsó határozata az, hogy zárdába megy.

De azert, ha koráról van szó, tizenhét, legfeljebb tizennyolcz évesnek vallja magát.

* * *

Végre — és ez a *negyedik stadium* — ott látjuk őt ismét a fényes tánczteremekben, egy vén csapodár karján lejteni. Minden mozdulata, tekintete eléggé megvilágitják helyzetét. Nagyon szoritja őt Hymen rózsaláncza, s nem egyszer ad kifejezést azon óhajának, vajha még egyszer leány lehetne, soha sem menne férjhez.

*

De hát mis is az a házasélet? — kérdi ilyenkor önmagától. — Rablánez, melynek bilincseibe önként verjük magunkat. Mig a mézesheteket éljük, jól esik férjeinknek otthon maradni és élvezni a boldogságot és gyönyört, melylyel nekik kedveskedni szoktunk; azonban később nagyon is jól esik nekik a bilinceseket magukról lerázni, ha csak néhány órára is. Elenie egy-két órát engednek meg maguknak az elmaradásra, később pedig, különösen akkor, ha már valónkat a házasélet legkezdetlegesebb törekvésének reményteljessége tölti be, egész estéket, sőt egész éjjeleket eldőzsölnek az az avatatlanok társaságában, s csak arra van gondjuk, hogy csinos és beszédes szobalányt adjanak társaságukba, ki aztán hivatva van a homlokukra tornyosuló felleget elűzni. Pedig ez az, ami meglazitja a férj és nő közötti köteléket, feloldja boldogságuk csomóját, és belesodorja őket az örök szenvedés rémes árjába.

Oh, ha még egyszer lány lehetne!!

BALKÁNYI SIMON.

Nyilttér.*)

A „GONDŰZŐ“

szépirodalmi hetilap

f. évi április hó elsejével harmadik évnegyedébe lép és rövid fennállása óta rendkivül dús és változatos tartalmánál fogva oly pártolásnak örvend, mely az irodalom terén valóban páratlanul áll hazánkban.

A „**Gondüzö**“ erkölcsöt nemesitő és lelket művelő, érdekfeszitő és **gondokat üző** olvasmányaival kimeríthetlen tárházat képez családok és egyesek számára.

A „**Gondüzö**“ munkatársai: *P. Szathmáry Károly, Tolnai Lajos, Komócsy József, Murgitay Dezső, Mikszáth Kálmán, Szana Tamás, Tóth Endre, Vertesi Arnold, Kazár Emil, Éjszaki Károly, Endrődi Sándor, Balázs Sándor, Dalmady Győző, Trefort József, Hentaller Lajos, Szilbay János, Recsiczky Gyula, Palágyi Lajos, Lévay Sándor*, stb. stb.

A „**Gondüzö**“ továbbá megkezdte „**A gránátköves asszony**“, Marlitt E. világhirü regényének közlését egyedül jogositott magyar forditásban, mely regény egyszerre hat nyelven jelenik meg.

Végre pedig örvendve emlitjük meg, hogy *Jókai Mór és Beniczkyné Bujza Lenke* koszoru iróink igeretét birjuk, hogy a „**Gondüzö**“ számára irni fognak, miáltal oly kellemes helyzethe jutottunk, hogy hazánk irodalmi kitünőségeit csoportositsuk lapunk körül.

A „**Gondüzö**“ megjelen minden vasárnap 3½ ivnyi tartalommal és ára a bérmentes szétküldéssel együtt negyedévre csak **1** frt **50** kr., félévre **3** frt.

Mutatvány számmal mindenkinek szivesen szolgálunk ingyen és bérmentve, ki e végett hozzánk fordul.

Az előfizetési pénzek legczélszerübben postautalványnyal a „Gondüzö“ kiadóhivatalához küldendők.

Székely Aladár,
a „**Gondüzö**“ kiadó-tulajdonosa Budapesten, dob-u. 14.

(21. 3–1)

Hirdetmény.

A „Délvasmegyei takarékpénztár részvénytársaság“ f. hó 15-én tartott rendkivüli közgyülésén minden egyes részvényre további 20%-nak (20 forintnak) befizetését, s ennek határnapjául f. évi április hó 20-ik napját határozván el, a T. részvényesek erről az alapszabályok 9., 10. és következő §§-aira való figyelmeztetéssel azzal értesittetnek, miként a fizetés eszközlésekor a fizetett összeg bejegyezhetése czéljából a részvények beadandók lesznek.

Muraszombatban, 1885. márczius hó 16-án **az igazgatóság.**

A „RADEINI FÜRDŐ“

igazgatósága

a n. é. közönség értésére hozza, miszerint **f. évi márczius hó 1-étől** a fürdőidény megnyitásáig, minden **vasárnap- és csütörtökön,** kedvező idő mellett

tetszésszerinti meleg fürdők kaphatók.

(17. 2—2.)

Egy ügyes hollandi sajtos,

ki mint ilyen több éven át nagyobb gazdaságokban működött, e szakmáját már 32 éve folytatja, a tenyészállatok gyógyitását is sikerrel eszközli és kitünő bizonyitványokkal rendelkezik, felajánlja ebbeli szolgálatát.

Szives ajánlatok e lapok kiadóhivatalához intézendők.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Hölgyeink figyelmébe!

A negyed beálltával hölgyközönségünk figyelmébe ajánljuk a következő szaklapokat megrendelés végett:

I. „Magyar Háziasszony“

Háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdasszonyok orsz. egyesületének hivatalos közlönye, mely már IV. évfolyamban van és nagy elterjedésnek örvend. Megjelenik minden vasárnap **„Munka után“** czimü ingyenes szépirodalmi melléklettel.

Előfizetési árak: Egész évre . . . . . 6 frt. — kr.
Fél évre . . . . . 3 „ — „
Negyed évre . . . . . 1 „ 50 „

Előfizetések legczélszerübben postautalványnyal a **„Magyar Háziasszony“** kiadóhivatalába, Budapest, váczikörut 20. sz. a. intézendők.

II. „Magyar Gazdasszonyok Lapja“

Háztartási, gazdasági és szépirodalmi lap.

Megjelenik minden hó 1-jén és 15-én **„Csöndes órák“** czimü ingyenes szépirodalmi melléklettel.

Előfizetési árak: Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Negyed évre . . . . . 1 „

Előfizetések legczélszerübben postautalványnyal a „Magyar Gazdasszonyok Lapja“ kiadóhivatalába, Budapesten, Zoltán-utcza 13. intézendők.

Mindkét lapból levelező lapon való megkeresésre a kiadóhivatalok ingyen és bérmentve küldenek mutatványszámokat.

Mindkét lapból még kaphatók folyó évi teljes példányok.

Előfizetések ezen két lap bármelyikére minden könyvkereskedésben és póstahivatalnál is elfogadtatnak.

A **„Magyar Háziasszony“** vagy a **„Magyar Gazdasszonyok Lapja“** járatásával minden magyar nő, gazdaasszony, sokat nyer. E hetilapok mindegyikében a nők hivatását és munkakörét teljesen átölelő oly sok és változatos czikkek és közlemények jelennek meg, többnyire női kezek által irva s a mellett szórakoztató közleményekkel annyira el van látva, hogy az előfizetési árt nem sajnálhatja rá egy nő sem, a ki ismeret körét szélesiteni és munkakörében tapasztalatait gazdagitani óhajtja. (18. 5—2)

Heti-naptár

1885. évi márczius 22-től márczius hó 28-ik napjáig.

Hét napjai	Katholikus és protestans naptár		Időjárás	Hold fényváltozásai
Vasárnap	22	**D 7** Octavian	Aprilfény	
Hétfő	23	Victoria	Első negy. 6 óra	
Kedd	24	Gábor főa.	39 p. délután,	Első negyed 23-án.
Szerda	25	**Gyüm. o. b. a.**	derült	6 óra 39 pk. délut.
Csütörtök	26	Manó	szép tavaszi	
Péntek	27	7 fájd. sz.	verőfényes	
Szombat	28	Gusztáv	napok	

Felelős szerkesztő: **Takács K. István.**
Értekezhetni naponként d. e 10—11-ig.
Kiadó-laptulajdonos: **Grünbaum M.**

Hirdetések.

A bőr uj zománczát mindig megtartja.

JÓZSEF FŐHERCZEG

s a **földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyminiszter** és **számos főur, gazda** és **állatorvos** a legnagyobb elismeréssel tüntette ki

Nemencsek J. és Társa

kizárólagosan szabadalmazott találmányait, u. m.

fekete bőrkenőcs 1 kilós bádogdobozban 1 frt 20 kr.,
sárga bőrkenőcs 1 kiló 1 frt 60 kr.,
géphajtó szij-kenőcs 1 kiló 1 frt 40 kr.,
velenczei kettős bőr-lakk 1 liter 3 frt,
bőrmosó szappan 1 nagy darab 1 frt,
állat-, gyógy- és pata-kenőcs ½ kiló 2 frt,
fekete viasz 1 nagy drb 1 frt.,

s a hires gyógyerejü **SZULTANA NÖVÉNYSZAPPAN** 1 doboz 1 frt.

Nemencsek J. és Társa,
első magyar, kizárólag szabadalmazott fekete bőrkenőcs, bőrlakk, állat-, gyógy-, és pipere-szappan s gyógy-növény pipere-szappan gyára.

A fönt kitett találmányokból kisebb mennyiség is megrendelhető.

Czim: **Budapest, X. ker. Kőbánya, Jászberényi-ut. Lázár-ház.**

Miután igen sok visszaélés történik árumimmal, figyelmeztetem a n. é. közönséget, hogy egyedül a nálam rendelt és gyáramból küldött árukért vállalok felelősséget.

(1—*)

A bőr teljesen vizhatlanná lesz.

Nem kell mindennap czipőt tisztitani.

A czipő nem zsirositja el a ruhát.

Csiraképes oberndorfi

Burgundi répa-mag

kilónként 45 krért

eladó a felső-lendvai uradalom pollánczi és felső-lendvai majorjaiban.

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém a n. é. közönség értésére adni, hogy az eddig 10 éven át Muraszombatban a Fuisz Miklós-féle házban létezett

vegyes kereskedésemet

folyó márczius hó 16-ával 170. számu saját házamba helyeztem át.

Tisztelettel

Fürst Albert.

Nyomatott Grünbaum Mari könyvnyomdájában Muraszombatban.